

Érettségi Tabló

Ez az érettségi tablónk a Mária Teréziában. Itt a fele zsidó, a fele keresztény. De nem vagyunk külön. Teljesen vegyesen vagyunk. A tornatanárnőnk zsidó volt, ő elpusztult Auschwitzban. A Schwarz Jakab, a rabbi, az is elpusztult -- mind Auschwitzban. Nagy-nagy judaisztikai tudós volt a Schwarz Jakab. És a keresztény pap volt a legjobb barátja az iskolában.

Objektíve ez egy nagyon magas fokú, intellektuálisan képező iskola volt, kiváló tanerőkkel, és ugyanakkor egy borzasztó antiszemita hely is volt. Én úgy kerültem oda, hogy nem oda akartak engem beíratni, hanem a Ráskai Leába, a Szemere utcába, mert az közel volt. És oda nem tudjuk miért, nem vettek föl. És akkor a Mária Teréziába kértem a felvételemet, és oda fölvettek. Ott három osztály volt, az A, B, C. Az A és a B vegyes vallású osztály volt, a C osztály, amibe én jártam, az csak katolikus és zsidó volt. Ott egyetlen református vagy más protestáns nem volt.

Rendkívül művelt tanerőink voltak. A tanárainkról tényleg szuperlatívuszban lehet csak nyilatkozni. Szóval ez egy intellektuálisan tényleg kiváló iskola volt. Minden műveltségre megvolt a lehetőség, hogy tanuljunk, kivéve, hogy a modern magyar költészetről semmit nem tanultunk az égegyvilágon, még nevet sem. Ki se ejtették. Bakody volt az osztályfőnökünk, francia--magyar. A felszabadulás után a férje külker miniszter volt. Rettentő rendes volt. Még a németek bejövetele után is megkeresett engem, hogy mit tudna segíteni. És aztán a felszabadulás után tartottam vele végig a kapcsolatot, amíg élt. Akkor volt egy történelem-tanárnő, aki szintén nagyon okos volt. Egy abszolút nyilas. Aki azt mondta, hogy a Disraeliről nem kell megmondani a vallását [Benjamin Disraeli (1804--1881) -- Anglia első és mindeddig egyetlen zsidó miniszterelnöke. -- A szerk.]. A matematikatanárunk imádott engem. Matematikából valami rémes voltam. Megtanultam mindent, de nem tudtam. Ő nagyon szeretett engem.

A némettanárnőm volt a Spányik festőnek a felesége. Én jobban beszéltem németül, mint ő, de kettést adott nekem [Ez a mai "négyes" érdemjegynek felel meg. -- A szerk.], mert kellett venni

mindenkinek képet a férjétől. És én mondtam az anyukának, hogy én nem szeretem a Spányikot mint festőt, és én vagyok olyan jó németből, hogy nekem nem lehet adni csak kitűnőt. Apukának fordítottam tizenöt éves koromban az irodában szótár nélkül az üzleti levelezését, mindent. De kettést adott. De különben az is egy nagyon művelt, okos nő volt. Minden lányt meghívott mamástól, papástól a lakásba, ahol a műterem volt, mert mindenképpen el akart adni valamit. Minket is meghívott. A Vilma királyné úton lakott.

Az iskolában élesen elkülönültek a keresztény lányok. Cezúrát lehetett vonni. Nem barátkoztak soha zsidókkal. Nekem egy darab keresztény barátnőm nem volt. A barátnőim csak zsidók voltak. Nem tudom, hogy miért vonzódtam inkább a zsidókhoz, talán az intellektusuk miatt. Most halt meg az utolsó, akivel jóban voltam. Az utolsó percre tartottuk a barátságot, a férjével még most is tartom a barátságot. Egy keresztény barátnőm mégis volt, de az nem az iskolában. A szakácsnőnknek volt egy törvénytelen lánya, aki annyi idős volt, mint én -- a Judit. Avval még nemrégiben is tartottam a kapcsolatot. Az minden nyáron velünk nyaralt, és mindig ugyanazokat a ruhákat csináltatta neki anyuka, mint nekem.

Az iskolában különben kifejezetten éles antiszemitizmus volt érezhető a tanárok részéről is és az igazgató részéről is. Egy tanárnő még zsidózott is. Én elmondtam otthon ezt a szüleimnek, de ők nem mondtak semmit. Nem akarták a konfliktust élezni, mert nem tudtak ellene semmit tenni. Mit tudtak volna tenni? Egyszer matematikából, akkor egy erősen jobboldali érzelmű tanárnő tanított, "egy per alát" adott nekem egyszer egy dolgozatra. Az azt jelenti, hogy nem egész jeles. Apuka felhívta őt telefonon, és mondta neki, hogy ez egy hibátlan matematikadolgozat -- apuka kiváló matematikus volt. Úgyhogy felelősségre vonta, hogy miért adott ilyen osztályzatot, és akkor közölte röviden, hogy neki joga van azt adni, amit akar és pont. Letette a kagylót a tanárnő. Ez volt az egyetlen eset. Aztán utána nem szóltak semmit, mert tudták, hogy az ellenfél sokkal erősebb.

Ez 1940-ben vagy 1939-ben történt, az első két zsidótörvény [lásd: zsidótörvények Magyarországon] után. Nyolcadikos gimnazista korunkban köröztek egy ívet, hogy ki mit akar csinálni érettségi után. Ez 1941-ben volt. És mivel akkor én nagyszerű tanuló voltam, természetesen azt mondtam, hogy egyetemre szeretnék menni. És a bizonyítványom tiszta kettes volt -- az a négyesnek felel meg --, és a matematikatanárom csak az érettségi banketten tudta meg, hogy kettést kaptam matematikából, amikor pedig ő jelest adott, mert azt mondta az igazgató, hogy zsidó lány ne menjen egyetemre. Meg is van a bizonyítványom, majdnem minden kettes volt, mert azt írtam, hogy egyetemre szeretnék menni. Aztán volt egy borzalmasan nyilas igazgatónk. Szóval rettentő, egy abszolút antiszemita iskola volt a Mária Terézia gimnázium. És nemcsak a tanárok, de az osztálytársak is.